

Vliv osamělosti na spokojenost v romantickém vztahu: role intimity a vášně

Úvod

Osamělost je subjektivní pocit nedostatku blízkosti a smysluplného propojení s druhými lidmi, který se paradoxně může vyskytovat i v romantickém vztahu. Jedinec může mít partnera, přesto se cítit emocionálně vzdálený. Tento jev je stále častějším předmětem výzkumu v oblasti psychologie blízkých vztahů (Cacioppo & Hawkley, 2010). Sternbergova trojúhelníková teorie lásky (1986) identifikuje intimitu, vášně a závazek jako klíčové složky romantické lásky, přičemž intimita bývá považována za nejsilnější prediktor dlouhodobé spokojenosti (Sternberg, 1997). Cílem této práce je zjistit, do jaké míry osamělost, intimita a vášně predikují spokojenost v romantickém vztahu u mladých dospělých, a zda se tento vztah liší podle pohlaví či věku. Formulujeme dvě hypotézy: (H1) vyšší míra osamělosti bude negativně predikovat spokojenost ve vztahu i po kontrole ostatních proměnných; (H2) intimita bude silnějším prediktorem spokojenosti než vášně, v souladu se Sternbergovou teorií (1986).

Analýza dat

Datový soubor

Data pocházejí z veřejně dostupného souboru zveřejněného prostřednictvím Mendeley Data. Soubor obsahuje záznamy 142 mladých dospělých ve věku 17-26 let ($M = 21,76$; $SD = 2,08$), z nichž 65 byli muži a 77 ženy. Všichni respondenti byli v době sběru dat v romantickém vztahu. Nejpočetnější skupinu tvořili respondenti ve vztahu kratším než 6 měsíců ($n = 75$). Přehled analyzovaných proměnných je uveden v Tabulce 1.

Tabulka 1: Přehled analyzovaných proměnných

Proměnná	Popis	Škála
Osamělost (LOMEAN)	UCLA Loneliness Scale - míra osamělosti	1-4 (vyšší = větší osamělost)
Intimita (INMEAN)	Triangular Love Scale - složka intimity	1-9 (vyšší = větší intimita)
Vášně (PSMEAN)	Triangular Love Scale - složka vášně	1-9 (vyšší = větší vášně)
Spokojenost (RSMEAN)	Relationship Satisfaction Scale - záv. Proměnná	1-5 (vyšší = větší spokojenost)
Pohlaví	Pohlaví respondenta	1 = muž, 2 = žena
Věk	Věk respondenta v letech	17-26 let

Metoda analýzy

Pro analýzu prediktorů spokojenosti ve vztahu byla zvolena vícenásobná lineární regrese, která umožňuje simultánní testování více prediktorů při vzájemné kontrole jejich vlivu a je vhodná pro spojitou závislou proměnnou (Field, 2018). Závislou proměnnou byla spokojenost (RSMEAN); prediktory zahrnovaly osamělost, intimitu, vášně, pohlaví a věk. Statistická významnost byla posuzována na hladině $\alpha = 0,05$. Analýza byla provedena v RStudio. Předpoklady regrese byly ověřeny před interpretací výsledků. Normalita reziduálů byla potvrzena Shapiro-Wilkovým testem ($W = 0,991$; $p = 0,458$) a homoskedasticita Breusch-Paganovým testem ($BP = 2,07$; $p = 0,839$). Hodnoty VIF pro osamělost (1,19), pohlaví (1,01) a věk (1,05) byly přijatelné. Intimita (VIF = 6,86) a vášně (VIF = 6,78) vykazovaly vyšší hodnoty odrážející jejich vzájemnou korelaci ($r = 0,921$), stále však pod hranici problematické multikolinearity.

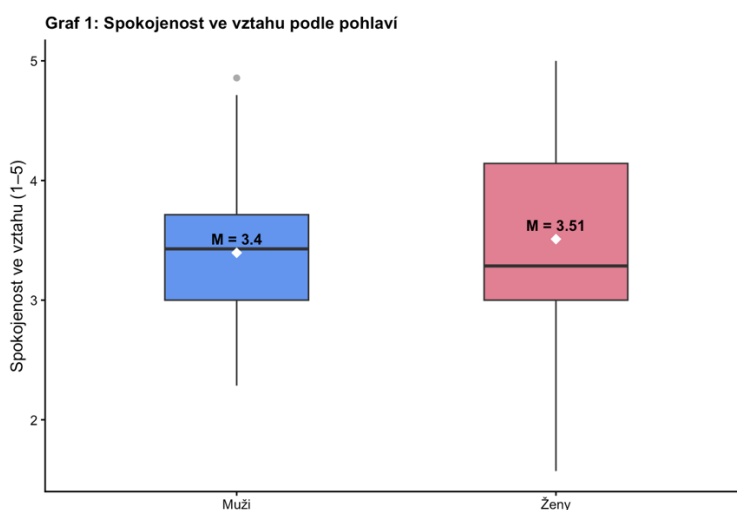
Interpretace výsledků

Deskriptivní statistiky

Průměrná osamělost respondentů dosáhla 2,31 (SD = 0,36) na škále 1-4 a průměrná spokojenost 3,46 (SD = 0,63) na škále 1-5. Muži a ženy se v osamělosti prakticky nelišili (muži: M = 2,31; ženy: M = 2,32). Ženy vykazovaly mírně vyšší spokojenost (M = 3,51; SD = 0,68) oproti mužům (M = 3,40; SD = 0,55), viz Tabulka 2 a Graf 1.

Tabulka 2: Deskriptivní statistiky podle pohlaví

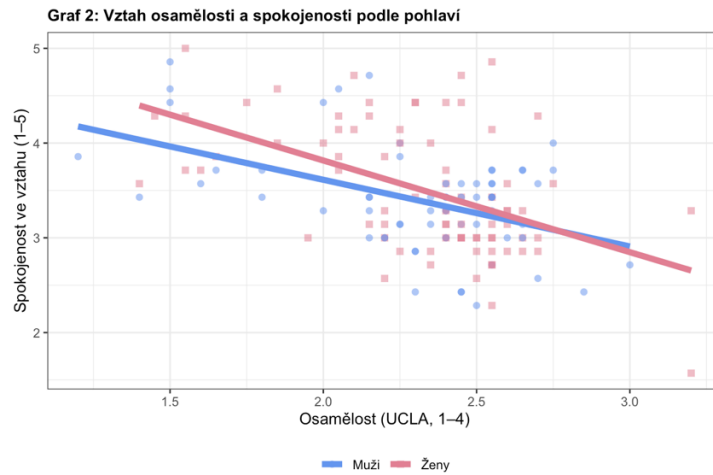
Proměnná	Muži (n=65) M	Muži SD	Ženy (n=77) M	Ženy SD
Osamělost	2,31	0,37	2,32	0,36
Intimita	6,04	2,02	6,05	2,01
Vášeň	5,98	2,10	6,13	1,98
Spokojenost	3,40	0,55	3,51	0,68

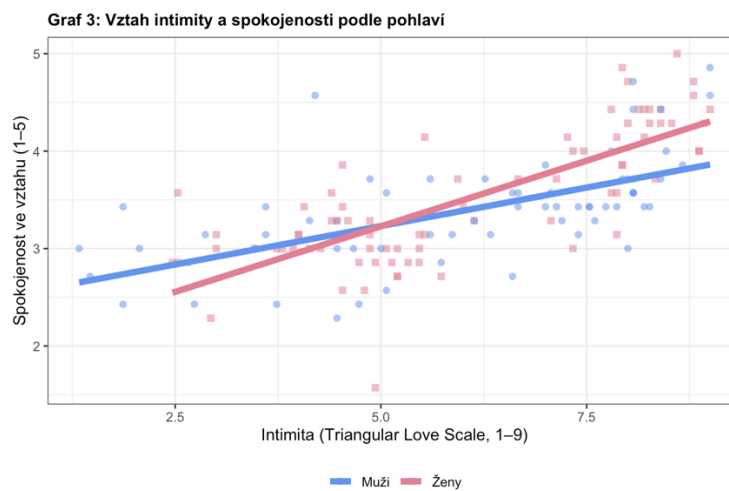
Graf 1: Spokojenost ve vztahu (1–5) podle pohlaví. Čára v krabici = medián; M = průměr.

Korelace

Pearsonovy korelace ukázaly negativní a statisticky významný vztah osamělosti se spokojeností ($r = -0,483$; $p < 0,001$). Intimita ($r = 0,683$; $p < 0,001$) a vášeň ($r = 0,591$; $p < 0,001$) korelovaly se spokojeností pozitivně a silně. Intimita a vášeň spolu navzájem velmi silně korelovaly ($r = 0,921$; $p < 0,001$).

Graf 2: Vztah osamělosti a spokojenosti ve vztahu podle pohlaví. Přímky = lineární trend.

Graf 3: Vztah intimity a spokojenosti ve vztahu podle pohlaví. Přímky = lineární trend.

Lineární regrese

Výsledky vícenásobné lineární regrese jsou shrnuty v Tabulce 3. Model byl statisticky vysoce významný: $F(5, 136) = 34,05$; $p < 0,001$, $R^2 = 0,556$ (adj. $R^2 = 0,540$).

Tabulka 3: Výsledky vícenásobné lineární regrese — záv. proměnná: spokojenost ve vztahu

Prediktor	B	SE	T	p	B
(Intercept)	2,612	0,535	4,878	< ,001	—
Osamělost	-0,430	0,108	-3,971	< ,001	-0,247
Intimita	0,255	0,047	5,462	< ,001	0,818
Vášeň	-0,074	0,046	-1,602	,111	-0,238
Pohlaví (ženy)	0,121	0,072	1,673	,097	0,193
Věk	0,031	0,018	1,769	,079	0,103

Pozn. B = nestandardizovaný koeficient; SE = standardní chyba; β = standardizovaný koeficient.

Intimita byla nejsilnějším a statisticky významným prediktorem spokojenosti ($B = 0,255$; $\beta = 0,818$; $p < 0,001$). Jedinci s vyšší mírou intimity vykazovali výrazně vyšší spokojenost po kontrole ostatních proměnných.

Osamělost působila jako druhý statisticky významný prediktor, a to negativně ($B = -0,430$; $\beta = -0,247$; $p < 0,001$): respondenti, kteří se cítili ve vztahu osaměleji, vykazovali nižší spokojenost.

Vášeň jako samostatný prediktor nebyla statisticky významná ($p = 0,111$), přestože v bivariantní korelaci silně korelovala se spokojeností ($r = 0,591$). Jde o důsledek silné multikolinearity s intimitou ($r = 0,921$). V přítomnosti intimity přidává vášeň do modelu jen malou jedinečnou varianci. Pohlaví ($p = 0,097$) ani věk ($p = 0,079$) statisticky významné nebyly.

Závěr

Výsledky potvrdily obě hypotézy. Intimita byla nejsilnějším prediktorem spokojenosti ($\beta = 0,818$; $p < 0,001$), v souladu se Sternbergovou teorií (1986) a metaanalýzami zdůrazňujícími roli emocionálního propojení (Fehr et al., 2014). Osamělost negativně predikovala spokojenost ($\beta = -0,247$; $p < 0,001$) i po kontrole ostatních proměnných. Samotná přítomnost partnera tedy nezaručuje pocit emocionálního propojení. Nesignifikantnost vášně je důsledkem její vysoké korelace s intimitou a naznačuje, že obě složky jsou u mladých dospělých statisticky jen obtížně oddělitelné. Práce má několik limitů: vzorek tvoří výhradně mladí dospělí s převahou krátkodobých vztahů, průřezový design neumožňuje kauzální inference a analýza nezohledňuje styl attachmentu jako klíčový moderátor. Budoucí výzkum by mohl tyto proměnné zahrnout a využít longitudinální design.

Seznam zdrojů

Cacioppo, J. T., & Hawkley, L. C. (2010). Loneliness matters: A theoretical and empirical review of consequences and mechanisms. *Annals of Behavioral Medicine*, 40(2), 218–227.

<https://doi.org/10.1007/s12160-010-9210-8>

Fehr, B., Harasymchuk, C., & Sprecher, S. (2014). Compassionate love in romantic relationships: A review and some new findings. *Journal of Social and Personal Relationships*, 31(5), 575–600.

<https://doi.org/10.1177/0265407514533768>

Field, A. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (5th ed.). SAGE Publications.

Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119–135.

<https://doi.org/10.1037/0033-295X.93.2.119>

Sternberg, R. J. (1997). Construct validation of a triangular love scale. *European Journal of Social Psychology*, 27(3), 313–335.